

Resulta difícil establir el títol d'una cançó com a himne emblemàtic de les revoltes parisenques del maig del 68. A la capital francesa no va existir mai un José Alfonso ni cap *Grandola, vila morena* associada als ideals dels estudiants contestataris. Què escoltaven, doncs, els alumnes revoltats de la Sorbona o de Nanterre? Tal vegada *Il est cinq heures, Paris s'éveille*, de Jacques Dutronc. O peces de la Revolució espanyola, com insinuava el cineasta Bernardo Bertolucci en una entrevista concedida al diari *El País* el 1996. O les cançons de Paco Ibáñez, com diuen alguns. A la novel·la *Paris flash-back*, de Victor Mora -un dels pocs catalans que pot certificar la seva presència a la capital francesa durant els fets del 68-, el protagonista de la narració sovinteja un club de rock de moda, una taverna a hores d'ara mitificada, convertida, segons sembla, en una atracció turística més de la ciutat del Sena. Què se sentia de fons en aquell indret? Les cançons dels Kinks?, el *Summertime* de la Janis Joplin?, o potser les peces d'un tal Antoine, que passava per ser una rèplica francesa de Mick Jagger? La veritat és que a hores d'ara aquest humil redactor encara no sap quin és l'himne del Maig francès, si és que ha existit mai cap peça contemporània lligada directament als fets d'aquell moment.

Possiblement, el 1968 no fou un any especialment significatiu en la història de les músiques populars dels anys 60. Bé, potser no es recorda tant com l'estiu del 1969, quan un prat de l'estat de Nova York va acollir la trobada de Woodstock, el macrofestival de pop-rock més famós de tots, del qual ben segur sentirem a parlar fins a l'extenuació l'any que ve. Tanmateix seria injust no destacar una sèrie de petites efemèrides que van marcar la història del pop-rock, el jazz o la cançó, independentment de la seva relació directa amb les revoltes protagonitzades pels universitaris de la capital francesa.

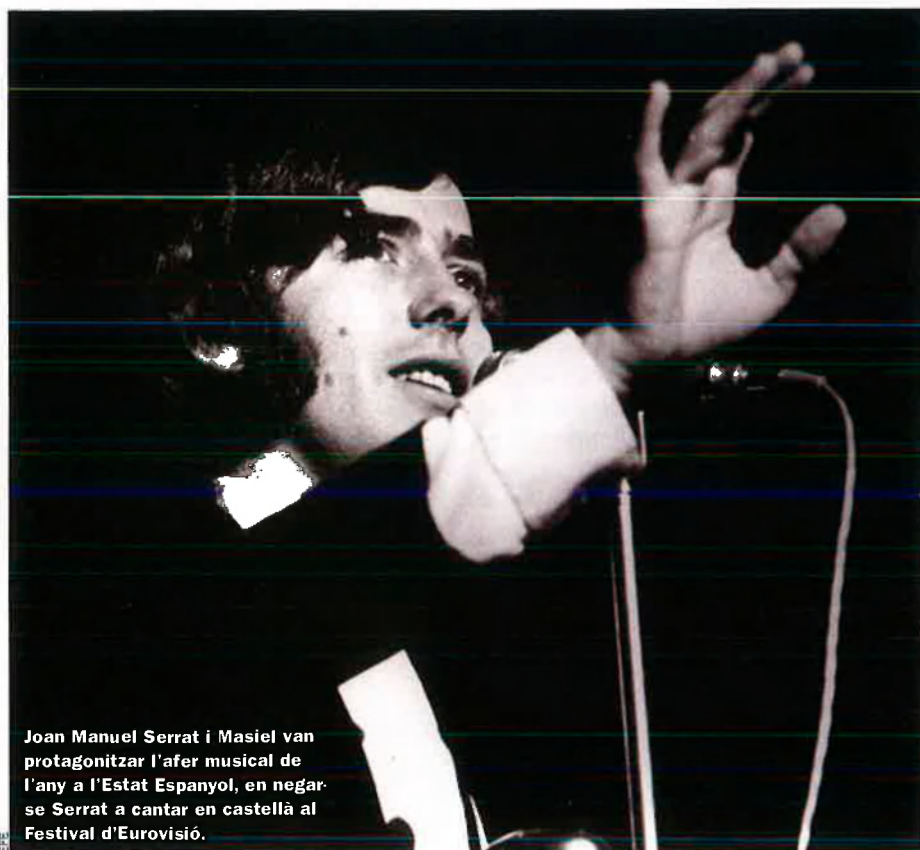
Si bé és veritat que sovint es parla del *Paris s'éveille* de Dutronc com d'un tema que van "fer seu" els rebels parisenques, no és menys cert que un disc dels Rolling Stones, *Beggars Banquet*, va reflectir clarament els anhels i els compromisos dels qui llançaven llambordes contra les forces de seguretat. Almenys

Entre les barricades i el Festival d'Eurovisió

1968 representa un totum revolutum de gèneres, estils i tendències, de Los Angeles a Nova York, passant per Londres o el barceloní parc de la Ciutadella. Peces i artistes relacionats o no amb els fets revolucionaris, però inspiradors -per accident o a propòsit- de futures fites històriques en el món de les músiques populars.

connectava amb el sentiment general dels joves de moltes ciutats que van sortir al carrer en aquelles dates. Censurat des de la seva aparició per una portada que avui passaria desapercibuda -amb la foto d'un lavabo ple de pintades-, l'elapè conté talls com "Street Fighting

Man", amb una imprecació directa a la rebel·lia: "Crec que és el moment ideal per fer una revolució a palau / perquè on jo visc el que es porta és una solució de compromís." *Beggars Banquet* no només és un dels vinils més coneguts del quintet britànic, sinó que ens trobem

Joan Manuel Serrat i Masiel van protagonitzar l'afer musical de l'any a l'Estat Espanyol, en negar-se Serrat a cantar en castellà al Festival d'Eurovisió.

davant d'un dels treballs més polititzats dels Stones. Per les circumstàncies del moment? Probablement. Els seus teòrics rivals, els Beatles, van editar aquell any el famós disc blanc, més influïts segurament pels consells del guru Maharishi que per les proclames incendiàries del Mouvement 22 de Mars. Al regne de Sa Graciosa Majestat, però, els grups més innovadors de l'època eren aquelles bandes que experimentaven amb el ritme i les emocions. La més famosa de totes, Pink Floyd, autora el 1968 d'un disc, *A Saucerful of Secrets*, considerat pioner en el posterior desenvolupament del rock progressiu. Aquell mateix any naixia a Anglaterra una de les bandes més radicals de la història del pop-rock, King Crimson, si per radicalitat entenem l'acostament de les formes del rock a la música contemporània; un fet censurat clarament deu anys després pel punk.

A molts quilòmetres de distància dels efluis pop-rock de les illes Britàniques, als Estats Units, es vivia una explosió musical a ambdues costes. Sota la influència de gurús com Andy Warhol, Nova York era la seu de grups com The Velvet Underground, la banda que lideraven

Lou Reed i John Cale. Precisament, el 1968 la Velvet va editar un dels discos més foscos de la seva carrera, *White Light/White Heat*, un treball de culte pretesament experimental, amb temes de divuit minuts, guitarres esquinçades, lletres provocadores... lluny, molt lluny dels vents contestataris de la vella Europa, o dels grups contraris a la guerra del Vietnam. Bandes com la comercial The Mamas and The Papas o cantants com les mítiques Joan Baez i Janis Joplin s'acostaven més al sentir general dels joves de l'època. El cantautor nord-americà més conegut de tots els temps, Bob Dylan, feia tres anys que havia enregistrat el seu primer disc, el famós *Highway 61 Revisited*. Durant el 68 no va publicar cap elapè. Tot i així, en la memòria resta el treball que havia sortit un any abans, *John Wesley Harding*, amb peces tan conegudes com "All Along the Wathtower", segurament un dels tracks més utilitzats per tota mena de realitzadors a l'hora d'il·lustrar imatges de disturbis dels anys seixanta. Un guitarrista, Jimi Hendrix, esdevindria el protagonista accidental de tota una generació. Amb l'edició, el setembre

de 1968, d'*Electric Ladyland* va assolir cotes d'autèntica excel·lència. Seva és la música que va il·luminar milions de consciències, revolucionàries o no, de tot el món. Mite per a generacions senceres d'artistes de pop-rock i, fins i tot, del jazz fusió.

L'assolellada Califòrnia va acollir un dels moviments més rellevants de la història del rock. Sota l'aixopluc d'una etiqueta com el "rotllo de Califòrnia", inventada per dos treballadors de la Coca-Cola, grups com Jefferson Airplane, Grateful Dead, Love o Frank Zappa van captivar milions de joves de tot el país. Si els Jefferson Airplane es definien com els "facinerosos dels EUA" i reflectien en algunes cançons les lluites anti-Vietnam -"Mira el que està passant al carrer / és necessària una revolució", diu una de les seves lletres-, Frank Zappa era un nihilista rock *avant la lettre* amb títols tan irreverents com "Som en això només pels diners". Francitador de mena, Zappa va mantenir un pols constant amb la indústria del disc fins a la seva mort, combat que no tothom a la seva època va estar disposat a mantenir. L'anomenat rock àcid de la costa Oest va forjar alguns estils -la psicodèlia, per exemple- que anys després influïrien centenars de bandes de tot el planeta.

L'escena afroamericana no va restar al marge dels esdeveniments. Artistes com James Brown o Sly & The Family Stone deien que en alguns moments se sentien atrets pel moviment dels Panteres Negres. John Coltrane, possiblement el jazzman més influent de la dècada, havia mort un any abans. Harlem bullia i en el món del jazz feia anys que subsistia un debat sobre la conveniència o no d'adherir-se a les proclames de l'orgull racial. Es vivia l'eclosió de l'anomenada New Thing, en paral·lel al free-jazz, i de l'oníric jazz modal, dos estils sorgits uns quants anys enrere, però que aquell 68 van quedar reflectits en una sèrie de discos d'antologia: *For Alto Saxophone*, d'Anthony Braxton, *Speak Like a Child*, de Herbie Hancock, o *Filles del Kili-manjaro*, de Miles Davis.

Tornem, però, a la vella Europa, i més concretament als Països Catalans. El 1968 Lluís Llach feia poc temps que s'havia incorporat als Setze Jutges. Considerat un fill dels esdeveniments del Maig del 68, el "noi de Verges" va

EL TEMPS

La música del guitarrista Jimi Hendrix va il·luminar milions de consciències, revolucionàries o no, de tot el món.

presentar precisament aquell 68 la seva composició més coneguda, "L'estaca", anomenada inicialment, i per imperatiu legal, "Ahir". Llach, però, tardaria uns quants anys a esdevenir una mena de fenomen social al país. De moment, els seus seguidors s'havien de conformar amb un elapé titulat *Els èxits de Lluís Llach*, amb cançons tan delicioses com "Cal que neixin flors a cada instant", "El bandoler" o "Que feliç era, mare", a més de la reconeguda "L'estaca", símbol inequívoc del tarannà metafòric de l'única cançó de protesta que es podia practicar en un país sota una dictadura feixista.

En aquest sentit, un dels cantants que va patir més l'arbitrarietat de la censura fou Quico Pi de la Serra, aquell any protagonista d'un celebrat recital al Palau de la Música Catalana.

Un dels casos més esperpèntics del 1968 es produí quan Joan Manuel Serrat va rebutjar representar Espanya al Festival d'Eurovisió. El "noi del Poble Sec" havia enregistrat llavors les seves primeres peces en castellà, en concret: "Mis gaviotas", "El titiritero" i "La, la, la". Davant la disjuntiva d'haver de representar un estat totalitari que negava la presència de tota llengua que no fos

el castellà, Serrat va decidir no presentar-se al certamen si no era cantant en català, fet al qual es va negar rotundament Televisió Espanyola, la cadena que organitzava la representació espanyola en aquell espectacle avui també tan ranci. Segons diu la llegenda, l'aleshores director de la cadena, Juan José Rosón, va fer gestions de tota mena fins que va aconseguir que la madrilenya Massiel substituís el noi. La resta de la història és coneguda per tothom.

El 23 de maig de 1968, nou mil persones van seguir de prop les actuacions del barceloní Festival de Folk del parc de la Ciutadella. Contra totes les previsions del moment, i amb els *grisos* a la vora, artistes com Pau Riba, Jaume Sisa, Oriol Tramvia, Jaume Arnella, Jordi Pujol o Xesco Boix van donar a conèixer una nova manera de cantar en català, més influenciada per la cultura nord-americana que pels *chansonniers* francòfons. Una nova música que, de fet, entroncava amb els tímids intents de fer pop-rock per part d'Els Tres Tambors durant la primera meitat dels seixanta. El Grup de Folk va marcar un abans i un després en la història de les músiques populars catalanes, precursor d'artistes i discos irrepitibles i avantsala de la posterior onada del rock laietà que inundaria els carrers de Barcelona durant els setanta. "Vam formar el Grup de Folk com a resposta als Setze Jutges, d'estètica burgesa i afrancesada", declarava Pau Riba. En realitat, es va tractar del primer intent seriós d'acostar-se al que sonava al món anglosaxó, sense perdre de vista el cançoner popular català.

Malgrat tot, i per més que ens entestem a rememorar les cançons d'un temps i d'un país, els mitjans de masses de l'època, amb alguna honrosa excepció, emetien el que podríem considerar les cançons lleugeres de moda. Els temps no havien canviat tant quan Julio Iglesias triomfava amb una peça anomenada "La vida sigue igual" i la llista dels Cuarenta Principales va estar encapçalada les dues primeres setmanes per l'inefable "La, la, la" cantat per la Massiel i pel "Congratulacions" de Cliff Richard les dues setmanes següents. Si fa no fa, semblant als *hits* de les radiofórmules d'ara.

Martí Farré